

92%

שיעור המצליחים בבחינות הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית במחוז צפון בתשע"ב, ביחס לכלל המתחילים לימודיהם בתכנית¹.

תכנית תפנית לבגרות - מקצוע חסם במחוז צפון, דו"ח מסכם, תשע"ב למידה בשיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע הלימודי") שיעורי הצלחה בבחינות הבגרות במסגרת התכנית, ונתונים נוספים

דו"ח פעילות ב- 12 בתי ספר תיכוניים מ- 12 ישובים במחוז צפון,
345 משתתפים² שנכשלו ו/או שעפ"י חוות הדעת של בתיה"ס טרם התכנית,
לא יעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע לימודי אחד או יותר המהווה/ים עבורם חסם לרכישת תעודת בגרות.
הפעילות התבצעה ע"י צוותי למידה מבתיה"ס המשתתפים

תכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם
בחסות אקדמית של ביה"ס לחינוך – אוניברסיטת תל אביב

אוניברסיטת תל-אביב ת"א
TEL AVIV UNIVERSITY

הנתונים בדו"ח התקבלו מהנהלות בתיה"ס המשתתפים והעיבודים הסטטיסטיים מבוססים עליהם,
כל הנתונים והעיבודים בדו"ח, נבדקו ואושרו ע"י צוות ביה"ס לחינוך- אוניברסיטת תל אביב

שותפים:

• רשת עמל • רשת דרכא • משרד החינוך - הנהלת מחוז צפון, מינהל החינוך במחוז צפון • קרן גולדברג
• קרן ההון ליזמה חברתית מטעם JFNA

תמוז תשע"ג, יוני 2013

www.tafnit.rashi.org.il

¹ 92.5% - שיעור המשתתפים המצליחים בבחינות הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית שהתבצעה בישובים במחוז צפון בתשע"ב, ביחס לכלל המשתתפים שהחלו לימודיהם בתכנית.

² 345 משתתפים כולל ספירה כפולה של תלמידים שהשתתפו ביותר מפעילות אחת: 313 תלמידים השתתפו בפעילות במקצוע לימודי אחד ו- 16 תלמידים השתתפו בשני מקצועות לימוד.

תכנית תפנית לבגרות - מקצוע חסם במחוז צפון, דו"ח מסכם, תשע"ב למידה בשיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע הלימודי") שיעורי הצלחה בבחינות הבגרות במסגרת התכנית, ונתונים נוספים

דו"ח פעילות ב- 12 בתי ספר תיכוניים מ- 12 ישובים במחוז צפון,
345 משתתפים³ שנכשלו ו/או שעפ"י חוות הדעת של בתיה"ס טרם התכנית,
לא יעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע לימודי המהווה עבורם חסם לרכישת תעודת בגרות.
הפעילות התבצעה ע"י צוותי למידה מבתיה"ס המשתתפים.

תכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם
בחסות אקדמית של ביה"ס לחינוך – אוניברסיטת תל אביב

אוניברסיטת תל-אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

הנתונים בדו"ח התקבלו מבתיה"ס המשתתפים והעיבודים הסטטיסטיים מבוססים עליהם,
כל הנתונים והעיבודים בדו"ח, נבדקו ואושרו ע"י צוות ביה"ס לחינוך- אוניברסיטת תל אביב
בראשות פרופסור יזהר אופלטה – ראש התכנית למינהל ומנהיגות בחינוך,
ביה"ס לחינוך – אוניברסיטת תל-אביב
ובהשתתפות מר איתן טקו, ביה"ס לחינוך – אוניברסיטת תל-אביב

³ כנ"ל, הערה מס' 2 - 345 משתתפים כולל ספירה כפולה של תלמידים שהשתתפו ביותר מפעילות אחת: 313 תלמידים השתתפו בפעילות במקצוע לימודי אחד ו- 16 תלמידים השתתפו בשני מקצועות לימוד.

תוכן עניינים

עמ'

5	אישור ביה"ס לחינוך – אוניברסיטת תל אביב, לנתוני הדו"ח ולדו"ח המסכם.....
6	חלק א' - התוצאות העיקריות.....
6	א.1 – כלל בתי"ס שהשתתפו בתכנית.....
6	א.2 – בתי"ס שהפעילו את התכנית באופן מוטמע ועצמאי.....
8	חלק ב' – נתונים והגדרות.....
9	חלק ג' - יעד ואוכלוסיית יעד.....
10	חלק ד' - שיטה.....
14	חלק ה' - תוצאות כמותיות.....
16	חלק ו' - זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי יב' בתכנית.....
16	חלק ז' - מעקב זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי יא' בתכנית בשנה"ל תשע"א וסיימו יב' בתשע"ב.....
17	חלק ח' - נספחים.....
20	חלק ט' - ביבליוגרפיה.....

רשימת הגרפים והלוחות

עמ'

- גרף 1 - שיעורי הצלחה בתכנית חסם, כלל משתתפי התכנית, תשס"א עד תשע"ב..... 7
- גרף 2 - כלל המשתתפים בתכנית חסם, תשס"א עד תשע"ב..... 7
- גרף 3 - שיעורי הצלחה בתכנית חסם, מחוז צפון, תשס"ו עד תשע"ב..... 7
- גרף 4 - מספר משתתפים בתכנית חסם, מחוז צפון, תשס"ו עד תשע"ב..... 7
- לוח 5 - סיכום התוצאות הכמותיות של כלל המשתתפים בתכנית..... 14
- לוח 6 - סיכום התוצאות הכמותיות בבתי"ס שהפעילו את התכנית באופן עצמאי..... 15
- לוח 7 - ישובים, בתי ספר ותלמידים – תשע"ב..... 17
- לוח 8 - תלמידים בתכנית שעפ"י המיפוי עומדים בקריטריוני הכניסה לתכנית, ותלמידי השלמה – תשע"ב..... 17
- לוח 9 - משתתפים ותוצאות עפ"י בתי הספר ומקצועות לימוד..... 18
- לוח 10 - זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידים מוגדרי חסם, יב' תשע"ב..... 18
- לוח 11 - זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידים מוגדרי השלמה, יב' תשע"ב..... 19
- לוח 12 - תלמידי כיתות יא' בתכנית בתשע"א, שיעור רוכשי תעודת בגרות- עם סיום יב' בתשע"ב..... 19

- העתק נאמן למקור -

TEL AVIV UNIVERSITY אוניברסיטת תל-אביב
THE JAIME AND JOAN CONSTANTINER בית הספר לחינוך
SCHOOL OF EDUCATION ע"ש חיים וג'ואן קונסטנטינר

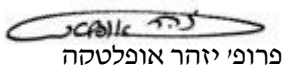
11.4.13

לכבוד
מר נסים כהן
מנכ"ל עמותת יכולות
(תכנית תפנית)
קרן רש"י

**הנדון – אישור נתוני דו"ח מסכם לפעילות
תכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם, תשע"ב**

- א. אנו מברכים על פעילות עמותת יכולות (תכנית תפנית), מיסודה של קרן רש"י בשיתוף משה"ח בבתי"ס על יסודיים בפריפריה.
- ב. אני מאשר בזאת, כי הועברו לבדיקתנו כל הפרטים, הרכיבים ותוצאות תכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם תשע"ב. נתונים אלה מבוססים על דו"חות כתובים שהתקבלו מבתי"ס המשתתפים בתכנית בתשע"א ומתייחסים לפרטים והרכיבים הבאים:
1. דיווח ביה"ס על ביצוע מיפוי טרם התכנית.
 2. דיווח ביה"ס על קבלת החלטה על מקצוע החסם ויח', על המשתתפים המתאימים, מספרם וגודל הקבוצה בתכנית, בהתבסס על המיפוי שהתבצע טרם הפעלת התכנית.
 3. דיווח ביה"ס שהתלמידים שנבחרו הוגדרו על ידי ביה"ס כחסרי סיכוי לעמוד בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם שאותר.
 4. דיווח ביה"ס על דרגת כיתה של המשתתפים, ומיון התלמידים לכאלה המתאימים לאוכלוסית היעד או לקבוצת השלמה.
 5. דיווח ביה"ס על סוג הפעילות במסגרת התכנית - רגילה או עצמאית ומוטמעת.
 6. דיווח ביה"ס על כל המשתתפים שהחלו, וכל המשתתפים שסיימו או לא סיימו לימודיהם בתכנית (התמדה).
 7. דיווח ביה"ס על הציונים בבחינת הבגרות במקצוע החסם בתכנית.
 8. דיווח ביה"ס על זכאות ואי זכאות לתעודת בגרות לתלמידי יב' בתכנית, בתשע"ב, ולתלמידים שהשתתפו בתכנית בשנה"ל הקודמת (תשע"א), והיו אז בכיתה יא' ובשנה"ל הנוכחית (תשע"ב) סיימו יב'.
- ג. בתכנית השתתפו באופן מלא 9 בתי"ס והדו"ח כולל נתוני כל ה- 9 בתי"ס אלו.
- הדו"ח לא כולל שני בתי"ס חריגים שבאחד מהם אוכלוסית היעד שונה ובשני מסיבות שלא נוגעות לתכנית הפעילות פסקה ולא הגיעה לסיומה.
- ד. אני מאשר בזאת, שנתוני כל בתי"ס המשתתפים בתכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם תשע"ב, העיבודים הסטטיסטיים, והנתונים המוצגים בדו"ח, עברו בדיקתנו ואושרו.

בכבוד רב

פרופ' יזהר אופלטקה

העתקים:
פרופסור רפי נחמיאס - ראש ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת תל אביב

חלק א' – התוצאות העיקריות

1.א – תוצאות בכלל בתי"ס שהשתתפו בתכנית בתשע"ב

1. בתכנית בתשע"ב 345 משתתפים⁴, מכיתות יא' ויב' מ- 12 בתי"ס תיכוניים מקיפים מ- 12 ישובים במחוז צפון.
 2. המשתתפים בתכנית הינם תלמידים שנכשלו, ו/או שעפ"י חוות הדעת של ביה"ס לא יעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע אחד עד שלושה (ברוב המקרים של המקרים מדובר במקצוע חסם אחד)⁵, המהווה/ים חסם לזכאות בתעודת בגרות, ותלמידי השלמה להם שני מקצועות ומעלה בהם נכשלו ו/או לא יצליחו בבחינות הבגרות והשתתפו בתכנית בחלק מהמקצועות אלה ידוע מראש שגם אם יעמדו בהצלחה בבחינות אלה, לאו דווקא יזכו בתעודת בגרות.
 3. 98.0% מהמשתתפים שהחלו לימודיהם בתכנית, השתתפו בה עד סיומה (2.0% נשירה – 7 משתתפים).
 4. 92.5% מהמשתתפים (319 משתתפים מתוך 345), עמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
 5. הציון הממוצע בבחינת הבגרות במקצוע החסם, של כלל המשתתפים תכנית (כולל הלא מצליחים) – 71.5.
 6. 72.2%⁶ מכלל תלמידי יב' בתכנית (153 מתוך 212), להם היה מקצוע חסם, וצפוי היה שיזכו בתעודת בגרות בעקבות השתתפותם, אכן זכו בתעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית.
 - 12 תלמידי יב' – שהשתייכו לקבוצת תלמידי השלמה (סה"כ 29 תלמידי יב' – השלמה), רכשו תעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במסגרת התכנית.
 - סה"כ 165 תלמידי יב' תשע"ב זכו בתעודת בגרות.
 7. 87.5% (28 מתוך 32) מתלמידי יא' להם היה מקצוע חסם או, השתתפו בתכנית בשנה"ל הקודמת (תשע"א) וסיימו יב' בתשע"ב, זכו בתעודת בגרות בתשע"ב, בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
- התכנית בתשע"ב הניבה בסה"כ 193 תלמידים זכאים לתעודות בגרות במחוז צפון.**

2.א – תוצאות בבתי"ס שלאחר הכשרה ותהליך הטמעה הפעילו את התכנית באופן עצמאי

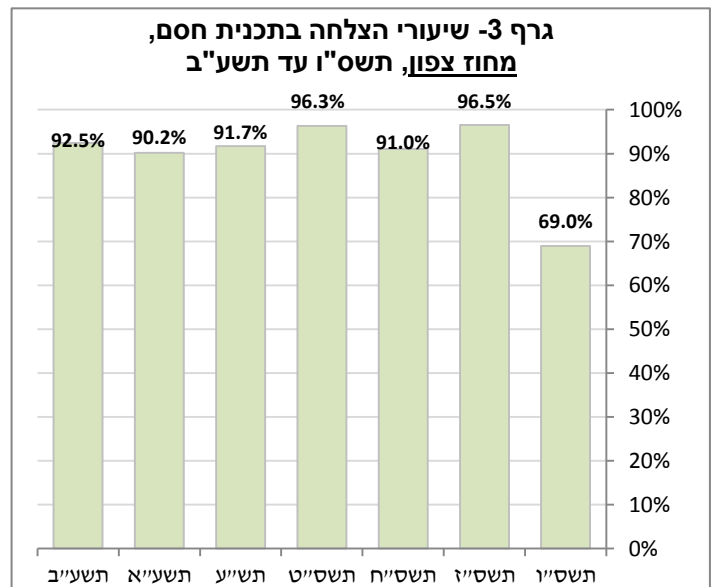
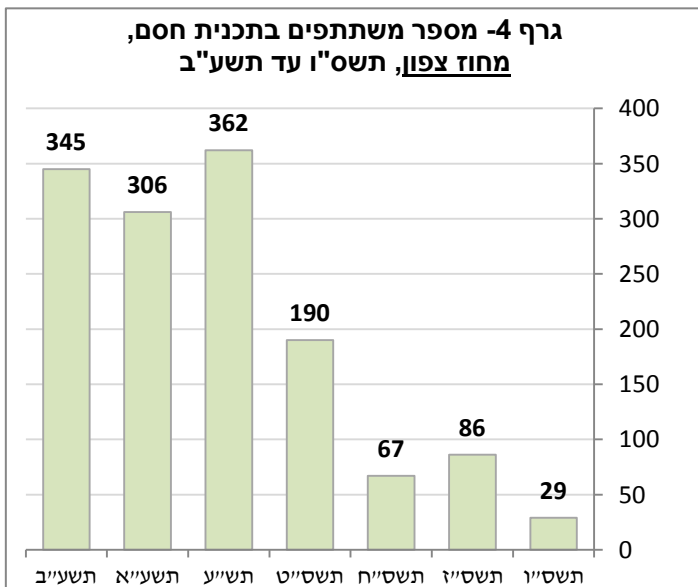
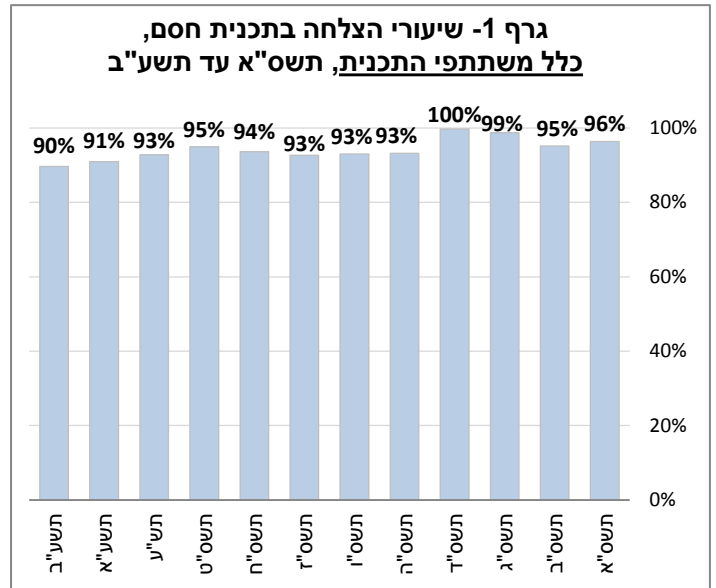
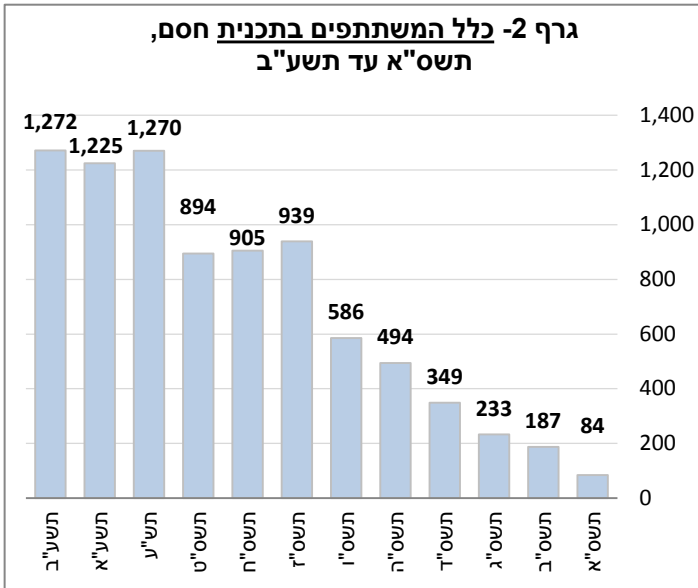
1. 5 בתי"ס (מתוך כלל ה- 12 שהשתתפו) מ- 5 ישובים, שעברו תהליך הכשרה והטמעה, הפעילו את התכנית באופן מוטמע ועצמאי ובמימון מלא של בתי"ס.⁴ בהפעלה המוטמעת השתתפו 127 משתתפים⁷, תלמידי כיתות יא' ויב'.
2. 98.4% מהמשתתפים שהחלו לימודיהם בתכנית, למדו בה עד סיומה (1.6% נשירה- 2 משתתפים).
3. 95.3% מהמשתתפים (121 משתתפים מתוך 127), עמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
4. ציון ממוצע בבחינת הבגרות במקצוע החסם, של כלל משתתפי ההפעלה המוטמעת (כולל הלא מצליחים) – 72.4.

⁴ ר' הערה מס' 2

⁵ כולל 16 תלמידים השתתפו בשני מקצועות לימוד ומוגדרים כתלמידי חסם.

⁶ התייחסות בדו"ח הוא למספר המשתתפים בקבוצות החסם (ר' הערה 2), למעט כאשר מדובר על זכאות לבגרות. נתוני זכאות לבגרות מתייחסים למס' התלמידים, ללא ספירה נפרדת של תלמידים שהשתתפו ביותר מחסם אחד.

⁷ ר' הערה מס' 2

הבהרה

- א. הנתונים המוצגים בדו"ח הנוכחי, מראים גם את שיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב התלמידים שהשתתפו בתכנית ועמדו בהצלחה בבחינת בגרות **במקצוע אחד עד שניים** שנלמדו במסגרתה והיווה/ו עבורם, טרם ההשתתפות בתכנית וע"פ הערכת בית ספרם, מקצוע/ות "חסם" לרכישת תעודת בגרות שכן כשלו בהם טרם התכנית בבחינת/ות הבגרות או שעפ"י חוות הדעת של ביה"ס יכשלו בהם.
- ב. פעילות תכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם והצלחת התלמיד בבחינת/ות הבגרות במקצוע/ות החסם באם הושגה/ו, **מתווספת ומשלימה פעילות רב שנתית שהתבצעה עם תלמידי התכנית ע"י בתי"ס המשתתפים** (לפני הפעלת התכנית או לאחר שהסתיימה ולעתים גם במסגרת תכניות אחרות), והובילה את התלמידים להצלחה בשאר מקצועות הבגרות.
- ג. שיעורי ההצלחה של התכנית, כמוצג בדו"ח, **הושגו ע"י צוותי המורים מבתי הספר המשתתפים** (שהוכשרו לפעילות התכנית ולוו פדגוגית ע"י צוות המנחים של תכנית תפנית). בזאת אנו מביאים לידי ביטוי האמונה, שהפכה לידיעה וגם לרכיב פעולה עקרוני ואסטרטגי, לפיה מורי בתי הספר בעצמם, יכולים להצליח עם כל תלמיד.
- ד. כמוצג בדו"ח, חלק מבתי"ס לאחר תהליך הכשרה והטמעה וכחלק מהתכנית, **הפעילו את התכנית עם תלמידיהם, באופן עצמאי ומוטמע** (במימון מלא של בתי"ס הללו, ממשאבי בתי"ס) ובזאת אנו מביאים לידי ביטוי רכיב פעולה עקרוני ואסטרטגי נוסף, לפיו שיטת צמצום הפערים המואץ, לאחר שמוכחת יעילותה ותרומתה לתלמידים, למורים ולביה"ס, ניתנת להטמעה בבתי"ס.

חלק ב' - נתונים והגדרות

1. במטרה לאמוד את נתוני התכנית, נאספו דו"חות נתונים המתייחסים לרכיבי התכנית, למשתתפים ולתוצאותיה מכל ב"ס משתתף בתשע"ב ומתייחסים לפרטים הבאים:
 - א. דיווח ביה"ס על ביצוע מיפוי טרם התכנית.
 - ב. דיווח ביה"ס על קבלת החלטה על מקצוע החסם ויח', על המשתתפים המתאימים, מספרם וגודל הקבוצה בתכנית, בהתבסס על המיפוי שהתבצע טרם הפעלת התכנית.
 - ג. דיווח ביה"ס שהתלמידים שנבחרו הוגדרו על ידי ביה"ס כחסרי סיכוי לעמוד בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם שאותר.
 - ד. דיווח ביה"ס על דרגת כיתה, של המשתתפים, ומיון התלמידים לכאלה המתאימים לאוכלוסיית היעד או לקבוצת השלמה.
 - ה. דיווח ביה"ס על סוג הפעילות במסגרת התכנית - רגילה או עצמאית ומוטמעת.
 - ו. דיווח ביה"ס על כל המשתתפים שהחלו, וכל המשתתפים שסיימו או לא סיימו לימודיהם בתכנית (התמדה).
 - ז. דיווח ביה"ס על הציונים בבחינת הבגרות במקצוע החסם בתכנית.
 - ח. דיווח ביה"ס על זכאות ואי זכאות לתעודת בגרות לתלמידי יב' בתכנית, בתשע"ב, ולתלמידים שהשתתפו בתכנית בשנה"ל הקודמת (תשע"א), והיו אז בכיתה יא' ובשנה"ל הנוכחית (תשע"ב) סיימו יב'.
2. בתשע"ב השתתפו בתכנית במחוז צפון 12 בתי"ס והדו"ח כולל נתוני כל 12 בתי"ס המשתתפים.
3. הגדרות:
 - עמידה בהצלחה בבחינת הבגרות – תלמיד שדווח ע"י הנהלת ביה"ס המשתתף שציונו הסופי בחינת הבגרות הוא 55 ומעלה.
 - זכאי לתעודת בגרות - תלמיד/ה שדווח ע"י הנהלת ביה"ס ככזה שזכאי לתעודת בגרות.
 - משתתפים: סה"כ המשתתפים כולל ספירה כפולה של תלמידים שהשתתפו ביותר מפעילות אחת. (התכנית, בהתאם למקצוע ולהיקף השעות הנדרש, פועלת סימסטריאלית ולעתים טרימסטריאלית. כך שיתכנו תלמידים המשתתפים ביותר מפעילות אחת בשנ"ל אחת.)
 - תלמיד "חסם" – תלמיד שעפ"י המיפוי המקדים לתכנית הוגדר ככזה שיעמוד בהצלחה בכל מקצועות הבגרות לבד ממקצוע אחד עד שלושה המהווה/ים חסם לזכאות בתעודת בגרות והשתתף בפעילות/יות של התכנית במטרה להצליח בבחינת/ות הבגרות ולרכוש תעודת בגרות. ברוב המקרים של המקרים מדובר במקצוע חסם אחד (ר' הערת שוליים מס' 2).
 - תלמיד השלמה – תלמיד שעפ"י המיפוי המקדים לתכנית הוגדר כבעל שני מקצועות ומעלה בהם לא יצליח בבחינות הבגרות ומהווים חסם לזכאות לבגרות והשתתף בפעילות התכנית בחלק מהמקצועות הנ"ל וידוע מראש שגם אם יעמוד בהצלחה בבחינות אלה, לאו דווקא יזכה בתעודת בגרות.

כל הנתונים הינם חסויים ונאספו לצורך עיבוד וחישוב הנתונים המקובצים בלבד.

הנתונים שהתקבלו, העיבודים הסטטיסטיים, נתוני הדוח והדו"ח הסופי נבדקו ואושרו ע"י צוות ביה"ס לחינוך - אוניברסיטת ת"א, בראשותו של פרופ' יזהר אופלטקה ובהשתתפות **מר איתן טקו**.

חלק ג' - יעד ואוכלוסיית יעד

345 משתתפים מכיתות יא', יב', מ- 12 בתי ספר תיכוניים מקיפים מ- 12 ישובים במחוז צפון. משתתפים אלו נכשלו בבחינת הבגרות, או שעפ"י חוות הדעת של ביה"ס הנם חסרי סיכוי לעמוד בהצלחה בבחינת בגרות במקצוע לימודי המהווה חסם לזכאות לתעודת בגרות, או הינם תלמידי השלמה להם יותר ממקצוע חסם אחד. משתתפים אלו ילמדו עפ"י שיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע הלימודי") של תכנית תפנית ויעמדו בהצלחה מלאה בבחינת בגרות במקצוע החסם בתשע"ב. (פירוט ישובים, בתי"ס ומשתתפים - בלוח מס' 7 בנספחים).

מיפוי ואיתור המשתתפים, מקצוע הלימוד וגודל קבוצות הלמידה

1. התבצע מיפוי ע"י בתי הספר המשתתפים בקרב תלמידי יא' ויב', לפיו אותר מקצוע החסם, ואותרו התלמידים המהווים פוטנציאל לתכנית. מקצוע חסם בבי"ס נקבע ככה בתנאי שישנם מינימום 12 תלמידים שעבורם מקצוע זה מהווה חסם לזכאות בתעודת בגרות (בקבוצות שהופעלו עצמאית 7 תלמידים) בהתאם לתוצאות המיפוי. כאמור, התלמידים המהווים פוטנציאל לתכנית הם אלה שסומנו במיפוי ככאלה שנכשלו כבר במקצוע לימודי ויכשלו גם בעתיד במסגרת הלימודים הרגילים בביה"ס או כאלה שלא ניגשו עד כה לבגרות במקצוע לימודי כלשהוא ועפ"י חוות הדעת של ביה"ס יכשלו בו בבחינת הבגרות. תלמידי התכנית אותרו עפ"י המוצג לעיל, כך שתוצאות המיפוי הינם קריטריון הקבלה היחידי לתכנית.
2. לתלמידים הללו התווספו תלמידי השלמה להם יש מקצוע חסם נוסף, כך יכול מס' התלמידים המשתתפים בקבוצת למידה בתכנית לגדול לכ- 20 עד 25 מכל בי"ס, באותו מקצוע לימוד (בקבוצות שהופעלו עצמאית 8-15 תלמידים). תלמידים אלו (תלמידי השלמה) - ידוע לגביהם כי גם לאחר העמידה בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית, יתכן שלא יהיו זכאים לתעודת בגרות. בתכנית, כאמור, 345 משתתפים במחוז צפון, מכיתות יא', ו- יב', עפ"י הפירוט הבא:
 - 289 משתתפים מהנ"ל, עמדו בקריטריון הכניסה לתכנית: 61 משתתפים מכתה יא', 228 מכתה יב'.
 - שאר 56 המשתתפים (מכיתות יא', יב') הינם תלמידי השלמה. (פירוט משתתפים בתכנית שעפ"י המיפוי עומדים בקריטריוני הכניסה לתכנית, ומשתתפים המוגדרים כתלמידי השלמה - תשע"ב - בלוח מס' 8 בנספחים).

חלק ד' - שיטה

שיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע הלימודי") - תקציר⁸

הערת פתיחה: שיטת צמצום הפערים המואץ (מבצע לימודי), פותחה במקורה בשנות ה-90, במטרה להוביל להצלחה לימודית ולבצע מוביליות כלפי מעלה במבנה ביה"ס עם תלמידי ההקבצה הנמוכה והמסלול הנמוך. החל מ-1997, השיטה נוסדה בהצלחה גם עם תלמידים במסלולים שאינם נמוכים (בבתי"ס תיכוניים), ששלו במקצוע לימודי אחד או שניים, והובלתם להצלחה מחודשת בו/הם. לכן ולמרות שכבר לא עוסקת רק בתלמידי ההקבצה/המסלול הנמוך/ה, גם בתכנית הנוכחית השיטה מוצגת עפ"י הנחות היסוד המקוריות ואוכלוסיית היעד שלשמה נבנתה, והפעילות עם התלמידים נעשית עפ"י עקרונות השיטה המקורית.

א. פרט לשיעור מזערי של חריגים, כל אחד יכול להצליח בביה"ס ולהגיע להישגים מרשימים. היכולת הקוגניטיבית הנדרשת לשם הצלחה הישגית בביה"ס, הנה בתחום יכולתו של כל מי שאינו מאותגר שכלית. יש ילדים הזקוקים לסיוע יותר מאחרים ו/או לגישה שונה ו/או לקצב שונה אולם, בדרך זו או אחרת, כל ילד מסוגל להצליח בביה"ס. הנחות מעין אלה עומדות גם בבסיס תכניותיהם של סייזר ט. (עין אצל שרון, ש. שחר ח. ולוין, ת., 1988), לוין ה., 1997, ועוד.

ב. מדי ספטמבר מתחילים אלפי תלמידים את לימודיהם בכיתה א', בהתרגשות, במוטיבציה והתלהבות של התלמיד, הוריו ואחיו, התרגשות המלווה בצפיות אדירות מביה"ס - צפיות להצלחה לימודית, אושר, רכישת דעת, מימוש עצמי, מיצוי פוטנציאל קוגניטיבי וסלילת מסלול הצלחה עתידית דרך ההצלחה הישגית בביה"ס. אולם, כידוע, בקרב חלק מהתלמידים והוריהם, תוך מספר שבועות או חודשים החלום והתקווה מתפוגגים וחלק מהתלמידים מתחילים לצבור כישלונות לימודיים - הכישלונות הם לרוב פומביים, יום יומיים, הבאים לידי ביטוי בבחנים ו/או מבחנים למיניהם (גם אם לא פורמאליים), במספר מקצועות לימוד. כישלונות אלה מתועדים לא פעם, כציונים או הערכות כתובות, גם בתעודות הערכה המוצגות בפני ההורים שאך לא מזמן היו מלאי תקווה.

למרות זאת, תלמידים שעדיין לא שולטים במיומנויות היסוד, יעלו לכיתה ב, ג' וכן הלאה, כשחלקם ממשיכים לצבור כישלונות ברמות שונות של עקביות. את התלמידים הללו המערכת נוטה לכנות "תת משיגים" או בשמות חלופיים. אלה, בשל רצף הכישלונות המתמשך, נקלעים לתפיסה סובייקטיבית כוזבת ומוטעית, לפיה יכולתם להגיע להישגים מרשימים הנה נמוכה. תפיסה סובייקטיבית כוזבת וכושלת זו מתפתחת כתהליך במשך השנים בהם צברו אי-הצלחות, ומתעצמת עם כל "כישלון" נוסף. "תודעה כוזבת" זו, מועברת במעגלים לחברים בכיתה, ל"קבוצת השווים", להורים, לצוות ההוראה, להנהלת ביה"ס ועוד. כך מתפתח תהליך אינטראקציוני - סימבולי שלתלמיד ה"תת-המשיג" אין עליו שליטה, ופועל כ"מעגל קסמים", המתחזק עם כל כשלון נוסף ומוביל לחוסר מוטיבציה וייאוש.

לרוב, בעקבות אלה, מנותבים תלמידים אלה להקבצות נמוכות בחטה"ב ולמסלולי לימוד נמוכים (בבתי"ס תיכוניים), בהם תוכניות הלימוד נמוכות, חסרות אוריינטציה עתידית רלוונטית והמשכית, ה"משדרות" ציפיות נמוכות, וההוראה בהם "מואטת". בשל אלה, ובשל חוסר המוטיבציה ההולך וגובר, הפער הלימודי בין ה"תת משיג" לבין ה"מצליחנים", הולך וגדל עד לממדים שאין כמעט אפשרות לצמצמם, אלא בדרכים ייחודיות ומורכבות (לדוגמה, הניסיון מראה, שהפער הלימודי בין תלמידי הקבצה ג' לבין תלמידי הקבצה ב' במתמטיקה, בכיתה ח' הוא לרוב של מעל שנת לימודים אחת ולרוב אף הרבה יותר, זאת בטרם מדדנו פערים במקצועות לימוד אחרים).

ג. התודעה הסובייקטיבית הכושלת, בה שבוי התלמיד ה"לא מצליח", סותרת את הדרישות הבית ספריות ממנו, למלא את תפקיד התלמיד ולרכוש הישגים גבוהים. בעקבות סתירה זו מתפתח אצל ה"תת משיג" דיסונאנס קוגניטיבי, שההיחלצות ממנו מתרחשת לא פעם דרך רציונאליזציות, הבאות לידי ביטוי גם בהתנהגות א-קונפורמית או בהצהרות שהלימודים לא נחוצים וכדומה, לנשירה סמויה, ובחלק מהמקרים, בשל שיקולי רווח והפסד (עפ"י, Boudon, R., 1973), גם לנשירה גלויה מביה"ס, המתרחשת בעיקר מההקבצות והמסלולים הנמוכים, בעיקר בשלב המעבר בין כיתה ט' לכיתה י'. בהתאם לכך, ההקבצה הנמוכה מהווה את "מחסן" הנושרים העתידיים ואף "מחסן" לפניה לסטייה חברתית, כאפיק אלטרנטיבי בלתי לגיטימי להצלחה הבית ספרית שלא מומשה, ולהשגת מטרות לגיטימיות (מרטון, ר., 1984) וכמנגנון "תצורה - תגובה" (עפ"י כהן, א., 1967) המבטא כעס ניכור ונקמה במערכת, ומסביר את התנהגויותיהם של המשתתפים ל"תת התרבות העבריינית" (שם, 1967).

ברמת הפרט, תהליך צבירת הכישלונות כבר בשלבי החינוך הראשונים, והמשכו במיון להקבצות ומסלולים נמוכים, **מדכדך ומתסכל,** בעל השלכות שליליות ארוכות טווח על תפיסתו הסובייקטיבית של התלמיד את יכולתו (ותפיסת האחרים את

⁸ כל הזכויות לשיטת צמצום הפערים המואץ (המבצע הלימודי), שמורות לנסים (מקס) כהן (M.A.), מפתח השיטה.

יכולתו), ועל הסטאטוס ותעסוקתו העתידית, ובשל חוסר המוביליות כלפי מעלה להקבצות הגבוהות, מהווה אף חריצת גורל בגיל צעיר. הדכדוך הוא, בנוסף, מנת חלקם של הורי התלמיד שלא פעם מאשימים עצמם בכישלון.

ד. בהתאם לממצאים המחקריים (ראה אצל הרן, ק. ג', 1990) ניתן לסכם שהסיבות לאי הצלחה לימודית (שלא פעם באה לידי ביטוי בנשירה מביה"ס) **אינן קוגניטיביות בעיקרן, אלא: סוציולוגיות, תרבותיות, פסיכולוגיות-חברתיות, מערכתיות וארגוניות.**

באופן גס, ניתן לחלקם לשניים:

1. **משתנים בלתי תלויים פנים בית-ספריים** - כגון, מבנה ביה"ס - מסלולים והקבצות מתייגות (סבירסקי ש., 1990), ומכאן "אפקט הגולם", תכניות לימוד "רדודות", לא רלוונטיות, חסרות אוריינטציה עתידית מאתגרת וצפויות נמוכות - ה"מדכאות" את הפוטנציאל הקוגניטיבי הקיים אצל התלמידים ומובילות ל"כישלונות". כמו כן, ה"אנונימיות" שעליה הצביע סוזר (ראה גם אצל שרון, ש. שחר, ח. לוי, ת., 1988) ועוד.
2. **משתנים בלתי תלויים חוץ בית ספריים** - סיבות שלא פעם ביה"ס מתייחס אליהן ככאלה שאין לו עליהן שליטה, כגון השפעת סביבת המגורים, אי תמיכה של אחרים-משמעותיים, העדר מודלים חיוביים לחיקוי, סיבות רגשיות התלויות באישיות התלמיד או בנסיבות חיים וכדומה.
- ה. על מנת לשחרר מדיכו את התלמידים שביה"ס ניכשל איתם, ומצויים בסכנת נשירה גלויה, ולהתקדם משמעותית לקראת הגברה משמעותית של הצלחתם הלימודית עפ"י אמות מידה אוניברסאליות, יש לפעול במקביל ובאופן מובנה ב-4 מישורים, כמוצע ע"י שיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע הלימודי"):
1. **יש לשנות ולהפוך על פיה את "התודעה הכוזבת"** בה שבו התלמיד (גם הוריו, מוריו, הנהלת ביה"ס, קבוצת השווים, וקבוצת התלמידים אליה משתייך), ולפיה הוא אינו מסוגל להגיע להישגים מרשימים, באמצעות הפעלת תהליכים לימודיים מחודשים (רצוי במקצועות הלימודיים ה"מרבדים" הנתפסים כ"קשים", כגון מתמטיקה), שיובילו את התלמידים הללו לשרשרת הצלחות והישגים גבוהים, עפ"י אמות מידה אוניברסאליות (כגון מבחני בגרות, מבחני סטנדרט), תוך פרקי זמן קצרים יחסית, תוך מאמץ והשקעה גדולה, יחסית של התלמיד והפעלת תהליך "מיקוד שליטה" פנימי, שרשרת הצלחות לימודיות אמיתיות, ודיאלוג בו מובהר ומובן לתלמיד הקשר שבין השקעה להצלחה. ההצלחה המושגת בפרק זמן קצר יחסית, מהווה נדבך עובדתי המהווה תשתית תודעתית חדשה (הצלחה) שונה מזו שהייתה.
2. דרך הפעולה, עליה לתת מענה הוליסטי ומובנה **למשתנים הפנים בית-ספריים** המסבירים את אי ההצלחה הלימודית. פעולות כגון תכניות לימודים מאתגרות מאוד ורלוונטיות, שבאמצעותן ניתן לבצע מוביליות כלפי מעלה ביחס למבנה הסמוי והגלוי של ביה"ס (הקבצות, מסלולים), בתמיכה מלאה ואמיתית של הנהלת ביה"ס וע"י מורי ביה"ס. דרך פעולה זו יוצרת יעד מאתגר ורלוונטי לתלמיד, ומשדרת כלפיו ציפיות אמיתיות גבוהות.
3. דרך הפעולה, עליה לתת מענה הוליסטי ומובנה **למשתנים החוץ בית-ספריים** המסבירים את אי הצלחה בביה"ס, כגון קבוצות למידה קטנות, מתן מענה רגשי לצרכי התלמיד באמצעות מנהיג (רכז) המפתח קשר רגשי עמוק עם התלמיד ויכול להוות דמות להזדהות, ומהווה "אחר משמעותי" וכתובת לכל בעיה ונושא. מערכת יחסים "דפוזיט" (בשונה מספציפית) של צוות הלמידה עם כל תלמיד.
- כדי לאפשר זאת, יש להתמקד במס' מקצועות לימוד מצומצם יחסית, ומס' תלמידים קטן יחסית, אותם מלמד צוות הלמידה.
- ההורים שותפים ומסכימים לכל התהליך ופעילים בו. התהליך הלימודי יהיה קבוצתי ובו תפוח קבוצת למידה שתהווה קבוצה חברתית תומכת למידה, ומתחרה לחיוב בהשפעותיה ביחס להשפעות "קבוצת השווים" (שלעיתים הנורמות בה - מתנגדות לתהליך המוצע), כל זאת תוך כבוד והתבססות על פלורליזם תרבותי.
4. בשל הפערים הלימודיים הגדולים שצברו תלמידים אלה, תהליך הלמידה המחודש לקראת יעדים מאתגרים, רלוונטיים ומובילים, מהווה צמצום של פער לימודי גדול הנמדד בכמה שנות לימוד. לכן הדרך היחידה, ככל הנראה לצמצם פער זה, היא **למידה מואצת של כמות חומר לימודי גדולה יחסית, בפרק זמן קצר יחסית לאחר ובזמן שהתבצע תהליך מוטיבציוני** (ברמת פרט וקבוצה וכולל את כל המשתתפים: תלמידים, צוות, הורים, הנהלת ביה"ס). **אין מדובר בלמידה מהירה. המדובר בלמידה אפקטיבית מהרגיל לה מוקדש זמן רב יותר, בפרק זמן קצר מהרגיל.** לשם כך, הלמידה תבצע גם בשעות אחה"צ והערב ובימי חופשה. תהליך הלמידה יכלול החלת תהליכים מוטיבציוניים אישיים וקבוצתיים, לפני הלמידה ובזמן הלמידה, דרמה, שבירת שיגרה, שינוי סביבה לימודית, התמקדות במספר מקצועות מצומצם.

הפעלת כל 4 הרכיבים העיקריים הנ"ל במלואם, מהווה למידה מואצת היוצרת זרימה סינרגטית, לא שגרתית, של למידה מחודשת ומועצמת ומאפשרת למידה אפקטיבית מאוד וגדולה בהרבה ביחס לרגיל, גם עם תלמידים שלא האמינו ביכולתם להצליח, וממצב של חוסר תפקוד לימודי, הם חוזרים למעגל למידה אפקטיבי.

1. עקרונות פדגוגיים נוספים המתורגמים לפעילות קבועה:

- נחישות וחשיבה תוצאתית
 - שרשרת הצלחות לימודיות של כל תלמיד בכל מפגש למידה, כחלק מיעד מאתגר ורלוונטי
 - מחויבות ואחריות הצוות לתוצאות
 - מעקב אישי מתמיד
 - עבודת צוות
 - ריבוי הזדמנויות להצלחה
 - זמן למידה גמיש
- מתוך הכרה בחשיבות ובהשלכות של רכישת השכלה בכלל ותעודת הבגרות בפרט, על אושרו של הפרט, תעסוקתו ומיקומו הריבוני העתידי וכן על דימוי של ביה"ס או ישוב ועתידם, פותחה שיטת צמצום הפערים המואץ ("המבצע-הלימודי") ב-1995 ע"י נסים (מקס) כהן. השיטה מהווה מענה בלתי שגרתי לצורך בהגברת הצלחה לימודית ומיצוי פוטנציאל אישי, בעיקר בקרב אוכלוסיית תלמידים בעלי תחושת "חוסר מסוגלות" כתוצאה מ"כישלונות" לימודיים רבים ומצטברים במקצועות לימוד רבים (את התלמידים הללו בית הספר ממקם במסלולים הנמוכים או מנשירים), או במקצוע לימודי אחד או אחדים (חלק מהתלמידים המוסלמים למסלולים הגבוהים יחסית).

בפועל, ה"מבצע-הלימודי" הינו "שני-מבני" ממוזער ומתבצע דרך הקמת ארגון קטן וחדש (בביה"ס), הפועל "הוליסטית" עפ"י העקרונות הבאים:

- תהליך מוטיבציוני מקדים - ברמת פרט וקבוצה, תלמידים, הורים, צוות הוראה, הנהלה, מחנכים וגורמי קהילה.
- תהליך מוטיבציוני במהלך ההוראה ובסיומה.
- התמקדות במקצוע לימודי אחד (או במס' מקצועות מצומצם).
- תכנית הלימודים - "פיגמליונית" (לא סלחנית!) ורלוונטית המלווה ביעד לימודי דיסציפלינארי, ברור, מדיד ומוסכם.
- אורך "המבצע-הלימודי" (או "מבצע המשנה") - עד 4-6 שבועות.
- למידה "מואצת", נחושה המלווה בשבירת שיגרה, ו"דרמטיזציה" הכוללת "שני-סביבה" לימודית.
- "שילוב-מעגלים" של "אחרים-משמעותיים".
- "פומביות" להישגים הלימודיים.
- חשיבה ולמידה "תוצאתית".
- גמישות ושנוי כ"נורמה".
- "לא-לבד" (תמיכה והובלה מתמדת של המנהיג) וכן, הלמידה והיעד "קבוצתיים".
- קבוצת הלמידה - קבוצה חברתית.
- "מעקב אישי" מתמיד ("מיפוי דינמי" מדוקדק, יומי ותקופתי).
- "צמצום פערים" עקבי ומתמיד.
- למידה ותרגול בו זמנית - אין ש.ב. (לפחות בשלב א').
- ביטול/צמצום "אנונימיות" - קבוצות לימוד קטנות.
- התמקדות במקצוע לימודי אחד או במס' מקצועות מצומצם.
- רכז/מחנך - "אחר-משמעותי" בהיקף העסקה רחב ויחסים "דיפוזיים" עם התלמידים.
- "אינטראקציה" אינטנסיבית אישית ו"דפוזית" (ההיפך מקונקרטי) בין צוות ההוראה לבין התלמידים.
- "הצלחה יומיומית" אמיתית כבר מיום הלימודים הראשון ("מבחני הצלחה").
- "עבודת צוות" - רכז, מורים ומתרגלים.
- "זמן אישי גמיש" והשקעה "דיפרנציאלית" בתלמידים.
- בקרה חיצונית מתמדת, על הישגים לימודיים.
- בדיקה לאורך זמן של ביצוע היעד ותיקון.
- "מנהיג" ו"מנהיגות" הבנויים מ"ראש הצוות" ומהנהלת ביה"ס.

ריכוז, הוראה ותרגול בתכנית תפנית לבגרות – מקצוע חסם

התכנית בתשע"ב במחוז צפון הופעלה בשיתוף פיקוח משרד החינוך במחוז צפון, תכנית החומש במגזר הדרוזי, אגפי ומחלקות החינוך ביישובים במחוז צפון ובהנהגת מנהלי בתי"ס המשתתפים.
ריכוז התכנית – כל הרכזים בכל בתי הספר הינם מורים מבתי הספר המשתתפים.
הוראה- בוצעה ע"י מורים מבתי-הספר. במקרים חריגים בלבד – מורים מחוץ לביה"ס.
הנחיה דיסציפלינארית- ע"י רכזי מקצוע/מורים מבתי הספר המשתתפים.
תרגול- סטודנטים.

הנחיה פדגוגית והכשרה

הנחיה פדגוגית – ע"י צוות המנחים הפדגוגיים של תכנית תפנית.
הכשרה – רכזי התכנית, השתתפו בקורס רכזי הפעלת שיטת צמצום הפערים המואץ, של תכנית תפנית ולוו ע"י מנחה פדגוגית של תכנית תפנית - תוך התהליך.
כל הפועלים בתפקידי מורה/מנחה דיסציפלינארי/מתרגל, השתתפו בהכשרה טרם הפעילות ובהנחיה פדגוגית תוך התהליך.

חלק ה' - תוצאות כמותיות

ה.1. תוצאות כמותיות עיקריות של כלל המשתתפים בתכנית במחוז צפון

1. בתכנית בתשע"ב 345 משתתפים מ- 12 בתי ספר תיכוניים מ- 12 ישובים במחוז צפון.
2. 92.5% (319 מתוך 345) מהמשתתפים עמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
3. הציון הממוצע בבחינת הבגרות במקצוע החסם, של כלל משתתפי התכנית שניגשו לבחינה (כולל הלא מצליחים) - 71.5 (ס. תקן 11.8).

לוח מס' 5 – סיכום התוצאות הכמותיות של כלל המשתתפים בתכנית במחוז צפון

3.א. נתונים כלליים - תכנית חסם תשע"ב:

345	סה"כ משתתפים
12	מס' בתי"ס
12	מס' ישובים
4	מס' מקצועות הבגרות
פירוט מקצועות הבגרות *מת' (3 יח') *אזרחות (2/1 יח') *עברית לערבים (2 יח') *ערבית (3 יח')	
319	מס' המשתתפים שעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם
92.5%	שיעור (%) המשתתפים שעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם, ביחס למס' המתחילים.
71.5	ציון סופי ממוצע בבחינת הבגרות במקצוע החסם
11.8	סטיית תקן
7	מס' משתתפים שנשרו מהתכנית
2.0%	שיעור נשירה מהתכנית

3.ב. נתוני תלמידי יב' בתכנית, תשע"ב:

212	מס' התלמידים שהוגדרו כתלמידי חסם
153	מס' התלמידים מקבוצת הצפי, שזכו בת. בגרות (בעקבות עמידתם בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע/ות החסם)
72.2%	שיעור (%) התלמידים שזכו בת. בגרות (בעקבות עמידתם בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע/ות החסם) ביחס לצפי
29	מס' תלמידי יב' המוגדרים כהשלמה בתשע"ב
12	מס' תלמידי יב' השלמה, שרכשו תעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במסגרת התכנית
165	סה"כ תלמידי יב' שזכו בתעודת בגרות בעקבות העמידה בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע/ות החסם

3.ג. נתוני תלמידי יא' בתכנית, תשע"א:

32	מס' תלמידי יא' במחוז צפון שהוגדרו כתלמידי חסם
28	מס' תלמידי יא' שזכו בתעודת בגרות בסוף לימודיהם בכיתה יב' בתשע"ב (בעקבות הצלחה בבחינה/ות בתשע"א)
87.5%	שיעור זכאים מקרב תלמידי יב' בתשע"ב שהשתתפו בתכנית בתשע"א (כשהיו תלמידי יא') מתוך מוגדרי החסם

3.ד. זכאות לבגרות, תשע"ב

193	סה"כ תלמידים זכו בתשע"ב בתעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע/ות החסם במחוז צפון (תלמידי יב' בתשע"ב ותלמידים שהשתתפו בתכנית בתשע"א כשהיו תלמידי יא')
-----	--

ה.2. תוצאות כמותיות עיקריות בבתי"ס שלאחר הכשרה ותהליך הטמעה הפעילו את התכנית באופן עצמאי

1. בתכנית בתשע"ב 127 משתתפים⁹ מ-5 בתי ספר תיכוניים מ-5 ישובים.
2. 95.3% (121 מתוך 127) מהמשתתפים עמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
3. הציון הממוצע של משתתפי ההפעלה המוטמעת שניגשו לבחינה (כולל הלא מצליחים) - 72.4.
4. 83.3% מתלמידי יב', שצפוי היה שירכשו תעודת בגרות במסגרת הפעילות העצמאית – מוטמעת, (55 מ-66), אכן רכשו תעודת בגרות, בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית.
5. בתכנית השתתפו בנוסף, גם 6 משתתפי יב' – השלמה (תלמידים אלו הצטרפו לתכנית בכפוף למס' מקומות פנויים). 1 מהם, רכשו תעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במסגרת התכנית.
6. הפעילות העצמאית המוטמעת הניבה בתשע"ב 56 תלמידים זכאים לבגרות במחוז צפון.

לוח מס' 6 – סיכום התוצאות הכמותיות בבתי"ס שהפעילו את התכנית באופן עצמאי במחוז צפון

127	סה"כ משתתפים בתכנית
5	מס' בתי"ס בתכנית
5	מס' ישובים בתכנית
4	מס' מקצועות הבגרות
*מתמטיקה (3 יח') *אזרחות (1/2 יח') *ערבית (3 יח') *עברית לערבים (3 יח')	
121	מס' משתתפי התכנית שעמדו בבחינת הבגרות במקצוע החסם בהצלחה
95.3%	שיעור (%) משתתפים שעמדו בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם, ביחס למס' המתחילים.
72.4	ציון סופי ממוצע בבחינת הבגרות במקצוע החסם
12.2	סטיית תקן
66	מס' תלמידי יב' שהוגדרו תלמידי חסם
55	מס' התלמידים מקבוצת הצפי, שזכו בת. בגרות (בעקבות עמידתם בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם).
83.3%	שיעור (%) תלמידי יב' שזכו בת. בגרות מתוך מוגדרי החסם
1	מס' תלמידים מקבוצת ההשלמה, שזכו בת. בגרות (בעקבות עמידתם בהצלחה בבחינת הבגרות במקצוע החסם).
56	סה"כ תלמידים שזכו בתשע"ב בבגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע החסם – תלמידי חסם והשלמה, פעילות עצמאית

⁹ ר' הערה מס' 2

חלק ו' - זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי יב' בתכנית

1. בתכנית השתתפו 212 תלמידי יב' המוגדרים תלמידי חסם (ר' הגדרה בעמ' 8).
153 תלמידי יב' מתוך ה- 212 הנ"ל (72.2%), זכו בתעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במקצוע החסם.
(פירוט משתתפים ותוצאות עפ"י בתי הספר, זכאות לתעודת בגרות תשע"ב, תוצאות המיפויים הבית ספריים עבור תל' שניגשו לבגרות בקיץ תשע"ב, הצפי לתעודת בגרות לפיהם ומספר הזכאויות לתעודת בגרות בפועל בקרב תלמידי יב' בתכנית, לוחות: 8, 9, 10, 11, 12 בנספחים).
2. בתכנית השתתפו בנוסף, גם 29 תלמידי יב' – המוגדרים תלמידי השלמה (ר' הגדרה בעמ' 8).
12 מהם, רכשו תעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת הבגרות במסגרת התכנית.
3. **סה"כ - 165, תלמידי יב' שהשתתפו בתכנית בתשע"ב רכשו תעודת בגרות.**
4. עפ"י המוצג בחלק ז' (החלק הבא בדו"ח הנוכחי, עמוד 16 להלן), 28 תלמידי חסם (מתוך 32 - 87.5%) שהיו בדרגת שכבה יא' בתשע"א, רכשו תעודת בגרות בתשע"ב, עת סיימו כיתה יב', בעקבות הצלחתם בבחינת/ות הבגרות במקצוע/ות החסם במסגרת התכנית.
5. **בתשע"ב, התכנית הניבה סה"כ 193 תלמידים הזכאים לתעודת בגרות במחוז צפון.**

חלק ז' - מעקב זכאות לתעודת בגרות של תלמידי יא' בשנה"ל תשע"א, שסיימו יב' בתשע"ב

1. בתשע"א השתתפו בתכנית 32 תלמידי יא', שהוגדרו תלמידי חסם.
2. **בסוף שנה"ל תשע"ב תלמידים אלה סיימו יב', ו- 28 מתוכם (87.5%) אכן רכשו תעודת בגרות בעקבות הצלחתם בבחינת/ות הבגרות במקצועות החסם (ר' לוח 12).**

חלק ח' – נספחים

לוח 7 - ישובים, בתי ספר ומשתתפים - תשע"ב, מחוז צפון

מחוז	ישוב	שם בית הספר	שכבה	מקצוע	יח"ל	אופן הפעלה	משתתפים
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא	אזרחות חדש	2	עצמאי	12
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא/יב	מתמטיקה חדש	3	עצמאי	32
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא/יב	מתמטיקה חדש	3	רגיל	14
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יב	אזרחות חדש	2	עצמאי	16
צפון	בית ינאי	הדסה נעורים	יב	מתמטיקה ישן	3	רגיל	15
צפון	ג'וליס	תיכון ג'וליס	יב	מתמטיקה חדש	3	רגיל	17
צפון	טבריה	ישיבה תיכונית	יא	מתמטיקה חדש	3	רגיל	17
צפון	ינוח גת	תיכון ינוח גת	יב	אזרחות	2	רגיל	19
צפון	כסרא סמיע	עמל מרכז הגליל	יא	עברית	3	עצמאי	18
צפון	כסרא סמיע	עמל מרכז הגליל	יב	עברית	3	רגיל	15
צפון	כפר יסיף	תיכון יני	יב	מתמטיקה ישן	3	רגיל	21
צפון	מג'אר	מג'אר א	יב	מתמטיקה ישן	3	עצמאי	12
צפון	מג'אר	מג'אר א	יב	עברית	3	רגיל	14
צפון	מג'דל שמש	תיכון מג'דל שמש	יב	מתמטיקה ישן	3	רגיל	14
צפון	מג'דל שמש	תיכון מג'דל שמש	יב	עברית	3	עצמאי	14
צפון	מג'דל שמש	תיכון מג'דל שמש	יב	עברית	3	רגיל	18
צפון	מכמורת	מבאות ים	יא	מתמטיקה חדש	3	רגיל	18
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	מתמטיקה ישן	3	רגיל	14
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	עברית	3	עצמאי	23
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	עברית	3	רגיל	12
צפון	קריית שמונה	דנציגר	יב	מתמטיקה ישן	3	רגיל	10
345							

לוח 8 – משתתפים שעפ"י המיפוי עומדים בקריטריוני הכניסה לתכנית, ומשתתפים המוגדרים כהשלמה – תשע"ב, מחוז צפון

מחוז	ישוב	שם בית הספר	אופן הפעלה	מקצוע	יח"ל	תל"ש שעפ"י המיפוי יזכו בת.בגרות אם יעמדו בהצלחה בב.הבגרות במקצוע/ות החסם			מס' תלמידי השלמה לקבוצה לימודית	סה"כ תל"ש החלו ללמוד בתכנית - עפ"י כתי, כולל תלמידי השלמה			סה"כ תלמידים החלו ללמוד בתכנית - כל דרגות הכתה
						י	יא	יב		י	יא	יב	
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	עצמאי	אזרחות חדש	2	0	12	15	1	0	12	16	28
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	עצמאי	מתמטיקה	3	0	8	15	9	0	16	16	32
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	7	7	0	7	7	14
צפון	בית ינאי	הדסה נעורים	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	8	7	0	0	15	15
צפון	ג'וליס	תיכון ג'וליס	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	17	0	0	0	17	17
צפון	טבריה	ישיבה תיכונית	רגיל	מתמטיקה	3	0	8	0	9	0	17	0	17
צפון	ינוח גת	תיכון ינוח גת	רגיל	אזרחות	2	0	0	15	4	0	0	19	19
צפון	כסרא סמיע	מרכז הגליל	עצמאי	עברית	3	0	18	0	0	0	18	0	18
צפון	כסרא סמיע	מרכז הגליל	רגיל	עברית	3	0	0	15	0	0	0	15	15
צפון	כפר יסיף	תיכון יני	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	21	0	0	0	21	21
צפון	מג'אר	מג'אר א	עצמאי	מתמטיקה	3	0	0	10	2	0	0	12	12
צפון	מג'אר	מג'אר א	רגיל	עברית	3	0	0	10	4	0	0	14	14
צפון	מג'דל שמש	מג'דל שמש	עצמאי	עברית	3	0	0	12	2	0	0	14	14
צפון	מג'דל שמש	מג'דל שמש	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	14	0	0	0	14	14
צפון	מג'דל שמש	מג'דל שמש	רגיל	עברית	3	0	0	12	6	0	0	18	18
צפון	מכמורת	מבאות ים	רגיל	מתמטיקה	3	0	15	0	3	0	18	0	18
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	עצמאי	עברית	3	0	0	23	0	0	0	23	23
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	14	0	0	0	14	14
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	רגיל	עברית	3	0	0	12	0	0	0	12	12
צפון	קריית שמונה	דנציגר	רגיל	מתמטיקה	3	0	0	8	2	0	0	10	10
345						0	61	228	56	0	88	257	345

לוח 9 – משתתפים ותוצאות עפ"י בתי הספר ומקצועות לימוד

מחוז	ישוב	שם בית הספר	שכבה	מקצוע	יח"ל	הפעלה אופן	תל' החלו	תל' נשרו	שיעור (%) נשירה	מס' מצליחים בבחינת במקצוע החסם	שיעור הצלחה (%) בבחינת הבגרות למס' (המתחילים)
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא	אזרחות	2	עצמאי	12	0	0%	12	100.0%
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא/יב	מתמטיקה	3	עצמאי	32	0	0%	32	100.0%
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יא/יב	מתמטיקה	3	רגיל	14	0	0%	14	100.0%
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	יב	אזרחות	2	עצמאי	16	0	0%	16	100.0%
צפון	בית ינאי	הדסה נעורים	יב	מתמטיקה	3	רגיל	15	0	0%	11	73.3%
צפון	ג'וליס	תיכון ג'וליס	יב	מתמטיקה	3	רגיל	17	0	0%	15	88.2%
צפון	טבריה	ישיבה תיכונית	יא	מתמטיקה	3	רגיל	17	4	24%	11	64.7%
צפון	ינוח גת	תיכון ינוח ג'ת	יב	אזרחות	2	רגיל	19	0	0%	19	100.0%
צפון	כסרא סמיע	עמל מרכז הגליל	יא	עברית	3	עצמאי	18	0	0%	17	94.4%
צפון	כסרא סמיע	עמל מרכז הגליל	יב	עברית	3	רגיל	15	0	0%	15	100.0%
צפון	כפר יסיף	תיכון יני	יב	מתמטיקה	3	רגיל	21	0	0%	20	95.2%
צפון	מג'אר	מג'אר א	יב	מתמטיקה	3	עצמאי	12	2	16.7%	10	83.3%
צפון	מג'אר	מג'אר א	יב	עברית	3	רגיל	14	0	0%	14	100.0%
צפון	מג'דל שמס	תיכון מג'דל שמס	יב	מתמטיקה	3	רגיל	14	0	0%	14	100.0%
צפון	מג'דל שמס	תיכון מג'דל שמס	יב	עברית	3	עצמאי	14	0	0%	14	100.0%
צפון	מג'דל שמס	תיכון מג'דל שמס	יב	עברית	4	רגיל	18	0	0%	17	94.4%
צפון	מכמורת	מבואות ים	יא	מתמטיקה	3	רגיל	18	1	6%	16	88.9%
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	מתמטיקה	3	רגיל	14	0	0%	13	92.9%
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	עברית	3	עצמאי	23	0	0%	20	87.0%
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	יב	עברית	3	רגיל	12	0	0%	11	91.7%
צפון	קרית שמונה	דנציגר	יב	מתמטיקה	3	רגיל	10	0	0%	8	80.0%
צפון							345	7	2%	319	92.5%

לוח 10 - זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידים מוגדרי חסם, יב' תשע"ב

מחוז	ישוב	שם בית הספר	אופן הפעלה	מס' תלמידי יב' תשע"ב, העונים לקריטריון הכניסה עפ"י תוצאות המיפוי טרם התכנית	תוספת תעודות בפועל בקרב תלמידי יב' בתכנית - קבוצת הצפי	שעור (%) זכאים לתעודת בגרות בפועל, ביחס לצפוי, בעקבות המיפוי
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	עצמאי	21	21	100.0%
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	רגיל	7	7	100.0%
צפון	בית ינאי	הדסה נעורים	רגיל	8	5	62.5%
צפון	ג'וליס	תיכון ג'וליס	רגיל	17	13	76.5%
צפון	ינוח גת	תיכון ינוח ג'ת	רגיל	15	15	100.0%
צפון	כסרא סמיע	עמל מרכז הגליל	רגיל	15	3	20.0%
צפון	כפר יסיף	תיכון יני	רגיל	21	6	28.6%
צפון	מג'אר	מג'אר א	עצמאי	10	10	100.0%
צפון	מג'אר	מג'אר א	רגיל	9	9	100.0%
צפון	מג'דל שמס	תיכון מג'דל שמס	עצמאי	12	10	83.3%
צפון	מג'דל שמס	תיכון מג'דל שמס	רגיל	20	13	65.0%
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	עצמאי	23	14	60.9%
צפון	מסעדה	תיכון מסעדה	רגיל	26	21	80.8%
צפון	קרית שמונה	דנציגר	רגיל	8	6	75.0%
צפון				212	153	72.2%

לוח 11- זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידים מוגדרי השלמה, יב' תשע"ב

מחוז	ישוב	שם בית הספר	אופן הפעלה	מס' תלמידי יב' - השלמה בתכנית	זכאים לבגרות בפועל בקרב תלמידי יב' בתכנית - קבוצת ההשלמה
צפון	בית ג'אן	בית ג'אן	עצמאי	2	1
צפון	בית ינאי	הדסה נעורים	רגיל	7	0
צפון	ינוח גת	תיכון ינוח ג'ת	רגיל	4	4
צפון	מג'אר	מג'אר א	עצמאי	2	0
צפון	מג'אר	מג'אר א	רגיל	4	3
צפון	מג'דל שמש	תיכון מג'דל שמש	עצמאי	2	0
צפון	מג'דל שמש	תיכון מג'דל שמש	רגיל	6	4
צפון	קריית שמונה	דנציגר	רגיל	2	0
סכום כולל	-	-	-	29	12

לוח 12 - תלמידי כיתות יא' בתכנית בתשע"א, שיעור רוכשי תעודת בגרות - עם סיום יב' בתשע"ב

מחוז	ישוב	בי"ס	מקצוע	יח"ל	מס' תלמידי יא' משנה שעברה, שעפ"י המיפוי, בעלי מקצוע חסם	זכאים לתעודת בגרות בסוף תשע"ב, מבין תלמידי יא' בתשע"א להם מקצוע חסם	שיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב תלמידי יא' מתשע"א
צפון	בית ג'אן	תיכון בית ג'אן	אזרחות	2	5	5	100.0%
צפון	בית ג'אן	תיכון בית ג'אן	מתמטיקה	3	6	6	100.0%
צפון	כיסרא סמיע	מרכז הגליל	ערבית	3	21	17	81.0%
					32	28	87.5%

חלק ט' - ביבליוגרפיה

- הרן, ק. ג., "מגבלות החינוך הבית ספרי ואפשרויותיו", אקדמון, 1990.
- כהן, א., "נערים עבריינים, תרבות הכנופיה", מתוך, "מגמות" ט' (1), 1967, עמ. 19-42.
- כהן, נ., "שיטת המבצע הלימודי (צמצום הפערים המואץ)", משרד החינוך והתרבות, 1998.
- לוי, ה., בתי ספר מואצים-רקע, פילוסופיה ועקרונות, מתוך, פלדי, א., "החינוך במבחן הזמן", רמות, אוניברסיטת תל אביב, 1997, עמ', 132-141.
- מרטון, ר., "סטייה חברתית", מתוך, "האדם בחברה מבוא לסוציולוגיה", יחידה 2, האוניברסיטה הפתוחה, 1984, עמ. 25-33.
- סברסקי, ש., "חינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים", תל-אביב, ברירות, 1990.
- שרן, ש. שחר, ח. לוי, ת., "ארגון מחדש של מערכת השעות בבית הספר העל יסודי, פרויקט אטלס", מתוך, "בית הספר החדשני- ארגון והוראה", הוצאת רמות-אוניברסיטת ת"א, 1988, עמ. 197-203.
- Boudon, R. (1974). **Education, opportunity and Social Mobility**, N.Y. Wiley, 216 – 219.